

Vårt datum	Vårt Dnr:
2016-01-26	99.15
Ert datum	Ert Dnr:
2015-11-03	99.15

SACO
Box 2206
103 15 Stockholm

Mål och myndighet – en effektiv styrning av jämställdhetspolitiken SOU 2015:86

Sammanfattning av de viktigaste slutsatserna i utredningen

- Den samlade kunskapen om jämställdhet och jämställdhetsarbete behöver i större utsträckning tas tillvara i styrningen av jämställdhetspolitiken
- Regeringens styrning av jämställdhetsfrågorna behöver bli tydligare och avse fler myndigheter och områden än idag
- Myndigheter, kommuner och landsting samt regioner behöver stöd i arbetet att utveckla jämställda verksamheter
- Det behöver ett ökat fokus på resultat av jämställdhetspolitiken
- Det behövs en permanent samordning av vissa insatser inom jämställdhetspolitiken.
- En jämställhetsmyndighet bör inrättas

□

Utredningen konstaterar att sammantaget krävs det en mer sammanhållen styrning av jämställdhetspolitiska insatser som ger förutsättningar för att följa upp och analysera utvecklingen avseende jämställdhet i samhället. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken lämnas oförändrad, och delmålen förändras till viss del då *Jämställd utbildning* och *Jämställd hälsa, vård och omsorg* föreslås bli egna delmål. Delmålet *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet* föreslås ingå i delmålet *Ekonomisk jämställdhet*.

Generella synpunkter

Utredningen konstaterar att samhället är långt ifrån jämställt. Enligt utredningens bedömning bör jämställdhetspolitiken hålla fast vid att i första hand vara en politik som avser kvinnor och män och maktrelationen dem emellan. Sveriges Ingenjörer delar uppfattningen att kvinnor och män inte har samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk själv-

ständighet livet ut och att kvinnor och män inte delar jämnt på det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Utbildningen är fortsatt ojämfälld och det finns osakliga skillnader i hur kvinnor och män får tillgång till hälsa, vård och omsorg.

Synpunkter på delmålen

Delmål 1 En jämfälld fördelning av makt och inflytande

Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag att delmålet *Jämfälld fördelning av makt och inflytande* får tillägget *i samhällets alla sektorer*. Tillägget är ett förtydligande att makt och inflytande ska gälla just inom alla samhällets sektorer. Sveriges Ingenjörer instämmer att det krävs kunskap och medvetenhet om såväl bristen på jämfälldhet som vilka mekanismer som bidrar till att upprätthålla dem för att kunna förändra maktordningen mellan könen.

Delmål 2 Ekonomisk jämfälldhet

Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag som innebär att delarna om utbildning förs över till nytt delmål, samt att delmålet om *Jämfälld fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet* förs samman med delmålet om ekonomisk jämfälldhet. Sveriges Ingenjörer instämmer i att ekonomisk jämfälldhet och självständighet är en viktig förutsättning för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina liv.

Kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning och föräldraledighet skiljer sig markant åt. Sveriges Ingenjörer konstaterar att ingenjörer som är män är föräldralediga längre än snittet för män. En förklaring kan vara att hög inkomst och hög utbildning ökar sannolikheten för att föräldrar ska dela jämt på uttaget av föräldraledigheten.

Delmål 3 Jämfälld utbildning

Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag att *Jämfälld utbildning* ska utgöra ett eget delmål. Utbildningsvalen är avgörande för att nå en jämfälld arbetsmarknad.

Den starkt könssegregerade arbetsmarknaden i Sverige hänger nära samman med könssegregerade studieval. Det är ett faktum för ingenjörsutbildningen och ingenjörssyrket. Den rådande normen skapar olika förväntningar och förutsättningar för flickor och pojkar i grundskolan och gymnasiet, och det ger konsekvenser för val till högre utbildning och sedermera i yrkeslivet.

Ingenjörer utvecklar Sverige. För Sveriges tillväxt och innovationskraft får inte normer och attityder hindra och hämma individer vid val av utbildning. Individens fulla potential måste tas tillvara. Hinder vid val av utbildning, i form av normer och attityder, leder till att rekrytering inte sker från hela befolkningen. Dessa hinder måste undanröjas.

Sveriges Ingenjörer tar det här arbetet på stort allvar och arbetar målinriktat gentemot elever i grundskolan för att behålla teknikintresset. Att arbeta normkritiskt för att åstadkomma en jämställd utbildning och arbetsliv är ett medel för att nå goda resultat.

Delmål 4 Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Sveriges Ingenjörer tillstyrker förslaget

Delmål 5 Jämställd hälsa, vård och omsorg

Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag att *Jämställd hälsa, vård och omsorg* föreslås utgöra ett eget delmål. Det kan beskrivas som att hälsa är en konsekvens av de övriga delmålen, eller omvänt att hälsa är en förutsättning för de övriga delmålen. Utredningen ser dock hälsa som ett viktigt område att uppmärksamma i sig självt. Sveriges Ingenjörer konstaterar att den psykiska ohälsan ökar. Det gränslösa arbetet tillsammans med en hög arbetsbelastning och slimmade organisationer är bidragande orsaker.

Myndigheternas ansvar för förändring genom delmålen

För att de förändringar som föreslås gällande delmålen inte bara är semantiska vill Sveriges Ingenjörer särskilt lyfta vikten av att jämställdhetspolitikens mål i större utsträckning än i dag leder till resultat och förändringar i samhället. Utredningen föreslår att fler myndigheter ges i uppgift att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina verksamheter. Det återstår att se om det kommer leda till önskad förändring.

Utredningen gör bedömningen att det är av stor vikt att högskolelagen, som anger att universitet och högskolor ska iakttä och främja jämställdhet mellan kvinnor och män, följs upp och att lärosätena arbetar strukturerar med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet. Utredningen föreslår vidare att regeringen borde överväga att ge ett antal lärosäten i uppdrag att ta fram en plan för jämställdhetsintegrering. På sikt borde uppdraget gälla samtliga lärosäten. Sveriges Ingenjörer tillstyrker utredningens förslag.

Synpunkter jämställdhetsmyndighet

Utredningen konstaterar att en stor del av problemen i regeringens styrning har varit att det har saknats en tydlig struktur för hur politiken ska genomföras och följas upp. Den nuvarande organisationen har inte varit tillräcklig. Och en ny myndighet med karaktär av en expertmyndighet föreslås för att komma tillrätta med dessa problem. Myndigheten ska analysera styrningen av jämställdhetspolitiken. Myndighetens uppföljning och analys bör i möjligaste mån utgå från ett intersektionellt perspektiv, det vill säga att utgå från kunskap om att kvinnor och män inte är homogena grupper. Utredningen konstaterar att med ett intersektionellt perspektiv kan jämställdhetspolitiken ges bättre förutsättningar att på ett mer konsekvent sätt än tidigare uppmärksamma de processer som skapar skillnad och upprätthåller ojämställdhet och ojämlikhet, för att sedan kunna inriktas på relevanta åtgärder

Sveriges Ingenjörer delar utredningens uppfattning att ett intersektionellt perspektiv ger en djupare analys om gruppen män och kvinnor.

Sveriges Ingenjörer konstaterar att det behövs kunskap och kunskapsspridning såväl som tydliga mål och uppföljning av resultaten för att kunna påverka och förändra de normer och attityder som råder i samhället. Den ojämställda arbetsmarknaden, horisontellt och vertikalt, återspeglas i kvinnors och mäns utbildningsval, frånvaro från arbete i samband med barnens födelse, ohälsa, olika möjligheter till karriär- och löneutveckling.

Den nya myndigheten föreslås även svara för de nationella kompetens- och samordningsuppgifter som Länsstyrelsen i Östergötland svarar för idag samt det uppdrag som Göteborgs universitet (Nationella sekretariatet för genusforskning) har att stödja myndigheterna i jämställdhetsintegrering. Sveriges Ingenjörer kan se fördelar med inrättande av en jämställdhetsmyndighet ur såväl signalvärde som på sikt med samordningsfördelar.

Sveriges Ingenjörer vill göra följande tillägg avseende förslaget om att en ny myndighet bildas. Det är viktigt att det tillsätts resurser i den utsträckning att myndigheten får möjlighet att uppnå de uppgifter som utredningen föreslår. Det gäller såväl uppföljning och analys som avlastning och stöd gällande Regeringskansliet samt myndigheter, kommuner, landsting och regioner. Sveriges Ingenjörer vill även lyfta fram att en farhåga och risk med utredningens förslag om ny myndighet, nämligen att värdefull expertkompetens och kunskap som idag finns upparbetad hos såväl Länsstyrelsen i Östergötland samt Göteborgs universitet (Nationella sekretariatet för genusforskning) går förlorad. Om utredningens förslag genomförs förordar Sveriges Ingenjörer

rer att en uppföljning och analys genomförs för att utvärdera om det gav den effekt och önskade resultat som utredningen avsåg.

Sammanfattningsvis konstaterar Sveriges Ingenjörer att jämställdhetspolitiken och resultat av densamma behöver på annat sätt än idag följas upp och utvärderas för att vi på ett mer effektivt och resultatriktat sätt ska kunna åstadkomma förändringar. För individen. För samhället. Varje människa, kvinna som man, har rätt att kunna utveckla och nå sin fulla potential utan att hämmas av normer och attityder. Det i sin tur kommer stärka Sveriges konkurrenskraft.

SVERIGES INGENJÖRER

Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör

Heléne Robson
Chefsjurist